

Protocol Datrysiadau Cyngor Cymuned Cyffylliog

Y Broses Datrysiad Lleol

Materion y dylid eu hystyried o dan y broses hon

Cwynion lefel isel am Aelodau, gan gynnwys:

- Mân gwynion gan Aelodau am Aelodau
- Mân gwynion gan Swyddogion am Aelodau
- Aelodau yr honnir iddynt fethu dangos parch ac ystyriaeth i eraill – naill ai ar lafar neu'n ysgrifenedig
-

Materion na ddylid eu hystyried o dan y broses hon

Mae'r cwynion y mae'n rhaid eu cyfeirio at Ombwdsmon Gwasanaethau

Cyhoeddus

Cymru yn cynnwys:

- Cwynion a wneir gan aelod o'r cyhoedd
- Cwynion difrifol – torri'r Cod Ymddygiad/methiant i ddatgelu buddiannau/bwlïo/camddefnyddio swydd neu ymddiriedaeth/torri'r Cod dro ar ôl tro
- Cwynion a wnaed gan y Clerc/Swyddog Priodol
- Cwynion blinderus, maleisus neu wamal
- Cwynion Aelodau am swyddogion, y dylid delio â nhw trwy ddefnyddio proses cwynion mewnol y Cyngor
- Cwynion lefel isel ailadroddus

Y Broses

Y gŵyn

Byddai angen danfon y gŵyn at Glerc/Swyddog Priodol y Cyngor i gynnal didoliad

cychwynnol i sicrhau fod y gŵyn ar lefel isel ac na ddylid delio â hi trwy gyflwyno

cwyn i'r Ombwdsmon. Felly, os yn briodol, dylai'r Clerc/Swyddog Priodol geisio yn y

Ile cyntaf i gael datrysiad cynnar i unrhyw anghydfod o'r fath trwy drafod yn anffurfiol

gyda'r aelodau unigol dan sylw cyn symud at y broses ddatrys a ddisgrifir isod.

Mae'n hollbwysig fod yr aelod 'cyhuddedig' yn cael manylion llawn am y gŵyn yn eu

herbyn fel eu bod yn enw cyfiawnder naturiol mewn sefyllfa i baratoi eu hymateb i'r

cyhuddiad.

Proses Datrysiad

Rôl Cadeirydd/Is Gadeirydd y Cyngor yn y broses ganlynol yw peidio dyfarnu ar y

gŵyn, ond yn hytrach ceisio cael yr Aelodau/swyddogion dan sylw i gytuno sut ellid

datrys y mater(ion) mewn ffordd gyfeillgar.

Bydd y Clerc/Swyddog Priodol yn gweithredu'n hwylusydd ar gyfer y broses ddatrys

isod.

Derbynwyd fel polisi'r Cyngor ar Fawrth 27ain 2024

I'w adolygu Mehefin 2025

Os yw'r gŵyn rhwng Aelodau ac eithrio Cadeirydd y Cyngor, bydd y Clerc/Swyddog

Priodol a'r Cadeirydd yn cyfarfod yn unigol â'r achwynydd a'r Aelod y gwnaed y

gŵyn yn ei erbyn/herbyn i geisio cael datrysiad y gall pawb gytuno arno.

Os yw'r gŵyn rhwng Aelodau, ac os yw un ohonynt yn Gadeirydd y Cyngor, ond nid

yr Is Gadeirydd, bydd y Clerc/Swyddog Priodol a'r Is Gadeirydd yn cyfarfod â'r achwynydd a'r Aelod y gwnaed y gŵyn yn ei erbyn/herbyn i geisio cael

datrysiad y

gall pawb gytuno arno.

Os gwnaed y gŵyn gan swyddog/gweithiwr, ond nid y Clerc/Swyddog Priodol,
yn

erbyn Aelod ac eithrio Cadeirydd y Cyngor, bydd y Clerc/Swyddog Priodol a
Chadeirydd y Cyngor yn cyfarfod â'r swyddog a'r Aelod y gwnaed y gŵyn yn ei
erbyn/herbyn i geisio cael datrysiad y gall pawb gytuno arno.

Os gwnaed y gŵyn gan swyddog/gweithiwr, ond nid y Clerc/Swyddog Priodol,
yn

erbyn Cadeirydd y Cyngor, bydd y Clerc/Swyddog Priodol ac Is Gadeirydd y
Cyngor

yn cyfarfod â'r swyddog a'r Cadeirydd i geisio cael datrysiad y gall pawb
gytuno

arno.

Os gwnaed y gŵyn gan y Clerc/Swyddog Priodol, mae'n debyg mai'r arfer
gorau

fyddai danfon y gŵyn ymlaen ar ffurf cwyn at yr Ombwdsmon.

Canlyniadau posib y broses

Os ceir cytundeb gan Aelodau a/neu swyddogion yn ystod y Cam hwn nid oes
angen

cymryd unrhyw gamau eraill.

Os na ellir cael cytundeb byddai gan yr Aelod/swyddog a wnaeth y gŵyn y cyfle
o

hyd i gyfeirio'r mater at yr Ombwdsmon.

Gallai enghreifftiau o gytundebau gynnwys llythyr yn ymddiheuro, addewid neu
ymrwymiad ysgrifenedig i beidio torri'r Cod Ymddygiad yn y dyfodol,

ymrwymiad i

dderbyn hyfforddiant neu gytundeb na ddylid, ar sail y dystiolaeth, cymryd
unrhyw

gamau pellach ac y dylid cau'r mater.

Amser ar gyfer y broses

Y bwriad yw y gellir cwblhau'r holl brosesau cyn gyflymed ag y bo modd er mwyn

datrys y mater. Fodd bynnag, bydd yr union gyfnod o amser yn dibynnu ar argaeledd

unigolion i ddod i'r cyfarfodydd.

Awgrymir fod unrhyw gyfarfodydd a gynhelir er mwyn trafod y cwynion a/neu i ddatrys materion yn cael eu cofnodi. Dylid gwneud hynny er mwyn sicrhau y cofnodir unrhyw gytundebau. Bydd hynny'n ddefnyddiol hefyd os yw pethau'n mynd ar chwâl neu'n gwaethygu ac os oes angen eu cyfeirio at Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru. Gall fod yn ddefnyddiol hefyd fod tystiolaeth ar gael pe bai achosion eraill o dorri'r Cod a chamymddwyn yn digwydd yn y dyfodol.

Mae angen i gynghorau fod yn glir am eu grymoedd o ran materion cod ymddygiad. Mae'r Ombwdsmon wedi gweld enghreifftiau o gynghorau sydd wedi barnu ei bod yn briodol iddynt ymchwilio cwyn Cod Ymddygiad, penderfynu y torrwyd y Cod ac mae

Derbynwyd fel polisi'r Cyngor ar Fawrth 27ain 2024

I'w adolygu Mehefin 2025

rhai hyd yn oed wedi barnu ei bod yn briodol iddynt ystyried cyflwyno cosb. Mae ymchwilio enghreifftiau posib o dorri'r Cod yn faterion i'r Ombwdsmon. Mae Deddf Llywodraeth Leol 2000 yn rhoi'r awdurdod iddo gynnal ymchwiliadau o'r fath. Nid oes gan y Cyngor unrhyw awdurdod cyfreithiol i gynnal ymchwiliadau o'r fath nac i benderfynu a gafodd y Cod Ymddygiad ei dorri, gan mai penderfyniadau yw'r rheiny sydd ond yn gallu cael eu cymryd gan Bwyllgor Safonau neu Banel Dyfarnu Cymru,